

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca.

Stoji za
celo leto 3 gld. —
pol leta 1 " 60
četrt " — " 80
(Posamezne števe.
15 kr.)

Oznaniła,
ikrat natisnena,
od vrste 15 kr.

Naročnina,
vzaniła in reklamacije
pošiljajo se
upravnistvu
v Maribor.
Odprte rekla-
macije so
poštinske proste.

POPOTNIK.

Glasilo

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
urednistvu
v Maribor,
Reiherstrasse 8.

Pismom,
na katere se želi
odgovor,
naj se pridene
primerna poštna
znamka.

Na anonimne do-
pise se ne oziramo.

Nefrančoska pisma
se ne sprejemajo.

Rekopisi
in na
osno poslani knjige
so ne vračajo.

Pristopimo „Pedagogičskemu društvu“!

Kar je slovenskemu narodu v obče „Družba sv. Mohora v Celovci“, slovenskemu razumništvu „Slovenska Matica v Ljubljani“, to bodi slovenskemu učiteljstvu „Pedagogičsko društvo v Krškem“! Nepričakovano brzimi koraki napreduje število udov prvoimenovane družbe tako, da je preseglo visoko število 57.000; počasneje sicer, a vendar precej povoljno naraščajo udje tudi drugo imenovanemu društvu; le „Pedagogičsko društvo“ ni moglo se do sedaj razširiti tako, kakor zasluži in kakor bi se moralo radi svoje važne naloge na šolskem polji slovenskem, kjer je še neobdelane ledine. In kaj je krivo temu nepovoljnemu pojavu?

Na to vprašanje odgovoriti bodi namen tem vrsticam in pokazati nam pot, katero je treba nastopiti, da bode „Ped. društvo“ to, kar bi moralo biti.

Ali je morda slovenskega učiteljstva nezavednost in malomarnost kriva, da „Ped. društvo“ ne napreduje? Ne in trikrat ne! Poglejmo le imenik „Družbe sv. Mohora“ in prepričamo se koj, da je slov. učiteljstvo pristopilo polnoštevilno. Tudi „Slov. Matica“ šteje med učiteljstvom zdatno število svojih udov — da celo poverjenikov.

Znamenje je to, da učiteljstvo rado vkljub prepričnim svojim dohodkom podpira slovstvene zavode naše. Kako je to, da ne hodi isto pot tudi gledé na „Ped. društvo“?

Ali je morda za slov. učiteljstvo „Ped. društvo“ manje vredno, ko je „Družba sv. Mohora“ in „Slov. Matica“? — Ravno narobe je res!

Krivda, da slov. učiteljstvo ni pristopilo „Ped. društvu“, ne leži niti v učiteljstvu, niti v premali važnosti, a najmanje na odboru „Ped. društva“, — ampak jedino le v organizaciji.

Kako naj se organizira „Ped. društvo“, da bode napredovalo, da se bode udomačilo med slov. učiteljstvom, kakor se je udomačila med slov. narodom „Družba sv. Mohora“ in kakor se udomačuje „Slov. Matica“ med slov. razumništvom? Ni nam treba iskati novih potij, ampak nastopiti je treba le vže vglajeno in veljavno pot, po kateri tako krepko hodite prvoimenovani društvi. In ta pot je pot poverjeništvva. Odvzemite Mohorjevi družbi poverjenike in kmalu se pokaže tak korak nazaj, da se ga ustraši vsak rodoljub slovenski. Gotovo, niti toliko stotie udov se samih ne oglasi brez poverjenikov, kakor je zdaj tisočev. Tudi pri „Slov. Matici“ bi ne bilo veliko bolje. Več ko modro ravnate društvi, ki prilagate poverjeništvom toliko važnost. — „Ped. društvo“, pojdi in stori tudi ti tako!

Da je ta pot prava, pokazalo se je pri zborovanji „Učiteljskega društva za goriški okraj“, kjer je izvoljeni poverjenik nabral med 29 društvniki uč. društva 20 udov za „Ped. društvo“, t. j. blizu 70%.

Na tak način organizovano društvo pridobi vže v prvem letu 70% vsega slovenskega učiteljstva, in „Ped. društvo“ bode stalo na trdnih nogah ter bode lahko delovalo in napredovalo v veliko čast slovenskemu učiteljstvu, šolstvu našemu pa v napredek! V to pomoz Bog in te-le vrstice.*)

Peter Medvešek.

*) Slavno uredništvo „Učit. Tovariša“ uljudno prosim, da blagovoli ponatisniti te vrstice. Pis.

Peta štajerska učiteljska konferencija.

(Konec.)

III. glavno zborovanje

Je otvoril dne 21. septembra ob 8. uri zjutraj deželni šolski nadzornik g. dr. Jarz. Ko se je zapisnik o II. glavnem zborovanju prečital in odobril, nastopi g. Franc Wachschütz iz Knittelfelda in poroča o vprašanji: „Slovniški pouk in naše slovnice“ (z ozirom na nemške šole). Govornik meni, da so sedanje slovnice suhoparne zbirke brez svežega duha, pouk po njih pa učencem in učiteljem le muka. Naloge naj bi bile razmeram prirojene in to, kar je nenavadnega v jeziku, naj bi se večkrat ponavljalo. Pravopisje in besedotvorje naj se na nižjih stopinjah družijo. Še le na višji stopinji se dá priporočati snov po sestavnih skupinah. Pri pouku v spisji ni važno le „kako“ ampak tudi „kaj“. Spisje ima tvoriti prehod med vsebino in obliko. Bolj intenzivno se vaje vršé, tembolji bode pouk.

Poročevalec prebere potem deset stavkov, o katerih se vname živahna debata, koje se vdeležijo ravnatelj Schreiner — Maribor, Anton Otter — Knittelfeld, ravnatelj Trunk, in dr. — Trunk omeni, da Kern-ove reforme, katere je omenil poročevalec, niso namenjene ljudski šoli. Tudi deželni šolski nadzornik dr. Jarz poseže v debato in izreče prepričanje, da se ima predelovanje šolskih knjig vršiti po učiteljstvu. Zato se je tudi priporočalo okr. učiteljskim konferencijam, da sestavljajo čitanke in slovnice ter knjige za domovinoslovje. Predsednik opozarja odposlance, da premišljujejo, kaj bi se naj s sedanjimi knjigami zgodilo.

Poročevalčevi stavki se potem nekoliko spremenjeni sprejmejo tako-le: 1. Slovnica za ljudske šole naj se ne zadovolji, da posreduje slovniško znanje, ampak meri naj

na to: a) da jezikovni zaklad učencem množi, b) njim izurjenost v jeziku popolni in c) njim jezikovni čut ogladi. 2. Zato se naj taka knjiga vsake učene šare očisti in poglavitna stvar naj so ji vaje. Betvica naukov in jezikovnih zakonov, ki se v knjigo sprejmejo, bodi jasna in točna, po vsem pa pravilna. 3. Učba v slovnica naj najnovejši metodi jezikovnega pouka, „naslanjajočo se“ in „heuristično“ spoji. To se doseže, ako se slovnica in čitanka kolikorokrat le mogoče, druga druge dotikate. 4. Obdelovanje učne snovi bodi na različnih stopnjah različna, njih stanju primerna. Vedno se je ozirati na počitovanje in nikdar se naj ne podava preveč. 5. Naloge naj so tako sestavljene, da se po obsegu in vsebini zlagajo s povprečnostjo otroških močij, da obstoji po možnosti med posameznimi deli stvarna zveza; kajti ves jezikovni pouk meri na to, urno svoje misli ustno in pisмено izražati, in tretjič, da se od tega, kar se je privaditi, prinaša večkrat to, kar je težje, nenavadneje in v navadni govorici najbolj popačenega, ko pa to, kar je vže itak znanega. 6. V slovnica ne sme nedostajati vaj, ki imajo služiti ponavljanju tega, česar so se otroci učili. Ponavljalne naloge imajo gledé na snov vedno kaj novega podajati. 7. Naj se na Franc Kern-ove reforme z ozirom na skladje pri sestavljanju novih slovnice jemlje ozir, in naj se metoda za pouk v nemškem skladji, kakor jo on predlaga, uvéde tudi v ljudske šole. 8. Pravopisje in slogotvorje naj se na nižji stopnji naslanja na besedoslovje, na srednji stopnji naj postane samostalneje, o sestavu pa se zamore podavati še le na višji stopnji. Vedno pa se je ozirati na to, da je baš

pri jezikovnem pouku vaja glavna stvar. 9. Spisje mora zajemati iz tega, česar so se učenci naučili, ali kar se dá iz tega izvajati; radi tega je nujno potrebno, da se ta pouk naslanja na berilo. V koliki meri se naj opravi spisi v slovnice sprejemajo, to določujejo naredbe. 10. (Po nasvetu gosp. Trunk-a.) Pri odbiranju učne snovi za jezikovni pouk v ljudskih šolah naj se vse natančno prerešeta in vse nepotrebno izloči.

Okr. šolski nadzornik g. profesor Reis iz Gradea priporoča, naj se učiteljstvo pri domačih in prihodnjih okrajnih učiteljskih konferencah naslanjajoč se na sprejete stavke in na Kern-ove reforme o meri jezikovne učne snovi za posamezne šolske kategorije posvetuje in svoje sklepe potem dež. šolski oblasti predloži. Gosp. ravnatelj Gugl želi, da bi se spremembe gledé na jezikovni pouk, kako se je o njih govorilo, vsem šolam objavile.

Ravnatelj Schreiner želi, naj bi se vsa poročila ponatisnila. Gosp. Trunk pa priporoča, naj se ponatisi iz „Päd. Zeitschrift“ o tukajšnjih obravnavah vsem šolam dopošljejo. Končno se sprejme predlog Gugl-ov „naj se dež. šolski svet naprosi, da se poročila s stavki vred natisnejo in vsem šolam po deželi razdelé“.

Potem gosp. predsednik med burnim odobravanjem poročevalca za njegovo izborno poročilo zahvali in podeli besedo, g. Francu Praprotnik-u, ki razmotriva isto vprašanje iz stališča slovenskih šol. Njegovo poročilo podamo „Pop.“ bralcem o priliki doslovno. Tudi temu poročevalcu izreka gosp. predsednik svojo zahvalo posebno poudarjajoč, kako ga veseli, da se oba naroda v učenem smotru strinjata. Želile, naj bi tudi zunaj po občinah in o drugih priložnostih vladala vselej taka vzajemnost. (Odobranje.)

Gosp. Robič (Ptujška okolica) govori o preuredbi slovensko-nemških slovnice in meni, da utegnejo javne pritožbe o slabih učnih vspehih slovenskih učiteljev umolkniti, če se preuredba posreči.

Končno g. Robič predlaga: „Z ozirom na to, da so se spodnještajerske okr. učiteljske konferencije vže l. 1888. in l. 1891. bavile z raziskavanjem vprašanja o slovniceh in čitankah gledé na slovenske šole in da so dotični predlogi vže pri vis. deželni oblasti, naj se c. kr. dež. šolski svet naprosi, da na višjem mestu priporoča l. da se slovenske in slovensko-nemške slovnice in čitanke na podlagi predlogov, koje so stavile l. 1888. in 1891. spodnještajerske učiteljske konferencije, prej ko prej predelajo. 2. Da dotični gospodje spisovatelji pri predelovanju knjig té predloge v resnici tudi v poštev jemljejo in se po možnosti na nje ozirajo.“ — Ta predlog se sprejme. (Preden je g. Robič jel govoriti, je mnogo navzočih v zadnjem delu dvorano zapustilo. To je dalo g. predsedniku povod, opozarjati na določila za vdeležence dež. učiteljske konferencije.)

Gosp. dež. šolski nadzornik dr. Jarz prebere potem pismo namestništva, s katerim se naznanja v častnih besedah iskrena zahvala presvitlega cesarja za lojalno izjavo V. dež. učit. konferencije. Ta izjava se vzame za burnim odobravanjem na znanje. Potem pa se dopoldnešnja seja ob 1/2 12. úri zaključi.

Ob dveh popoldan pričelo se je

IV. glavno zborovanje.

Okrajni šolski nadzornik g. Strache stavil je ta-le predlog: „Visoki c. kr. dež. šolski svet naj se naprosi, da izroči sklepe letošnje dež. učit. konferencije tičoče se vprašanja „jezikovni pouk in naše slovnice“ posebni komisiji, da ta napravi osnovo za novo slovnico v smislu konferenčnih sklepov. Dotični napotleji naj bi se potem prav v kratkem naznanili učiteljstvu po deželi“. Predlog, katerega je prof. Reis prav toplo podpiral, se sprejme.

Ravnatelj Schreiner predlaga z ozirom na slovenske šole to-le: „Vis. c. kr. dež. šolski svet se naprosi, naj ukrene, da so pri sestavljanju slovenskih slovnice in čitank merodajna ravno ista načela in naj se izvedejo ravno iste reforme, ki bodo veljavne

za dotične nemške učne knjige.“ — Tudi ta predlog se sprejme.

Potem dobi besedo g. Anton Artner, da poroča „o pokončni pisavi“. V obširni svoji razpravi izpove govornik, da je vnet privrženec te pisave, vendar pa je tega mnenja, da je neobhodno potreba, da se preden se končno sklepa — stvar na vse strani premotri in temeljito poskusi. Predlog, katerega potem stavi, glasi se tako-le: „Peta štaj. dež. učiteljska konferencija izreče se za to, da naj se nabirajo gledé na vprašanje o stoječi pisavi še daljne skušnje; zategadelj ni za tó, da se tá pisava takoj vpelje, pač pa prosi vis. c. kr. dež. šolski svet, da vpeljavo te pisave za poskušnjo dopušča povsod tam, kjer se vse učiteljstvo za njo zanima. Za poskušnjo naj bi se ta pisava vpeljala tudi na učiteljskih.“

O predmetu govorilo je še nekaj poslušancev. Dež. šolski nadzornik dr. Jarz pripomni predlogu poročevalčevemu, da bi eksperimentiranje na tem polji ne bilo koristno, ampak da bi morala biti vpeljava fakultativna. Ravnatelj Schreiner priporoča neko stilistično premembo v predlogu, vsled katere bi se naj končni stavek predloga glasil tako-le: „Tudi na učiteljskih naj se ta pisava poskuša“. Predlog Artnerjev se potem v tej stilizaciji sprejme. Tudi predlog g. Supper-ja, glaseč se: „Ker se morata sedaj še iz raznih vzrokov učiti obe

pisavi tako v tisku, kakor v pismu, tako je želeli, da se pri pravopisnih in spisnih vajah vendar na latinico jemlje več ozira“ — se vsprejme.

S tem je dnevni red končan. Gospod predsednik spomni se potem še dopoldnevnega dogodka, ko so nekateri vdeleženci zapustili dvorano, ko je nastopil slov. poročevalce g. Robič. Predsednik povdarja, da on ni mislil na nobedno demonstracijo in prosi, da bi tudi slovenski odposlanci ta slučajni dogodek ne smatrali za demonstracijo (Odobranje). Obrnivši se proti gosp. Robič-u: „Tudi Vas, in pred vsem Vas, gospod odposlanec, bi to prosil“. Robič odgovori: „Dobil sem zadoščenje po besedah gospoda predsednika“.

Potem se oglasi podpredsednik, g. Reister se v obširnem in navdušenem govoru, med burnim odobravanjem v imenu navzočih zahvali gospoda predsednika za spretno vodstvo proslavljajoč dr. Jarz-a pristnega Avstrijca, pristnega sina zelene Štajerske. (Burno odobravanje). Dež. šolski nadzornik se vidno ginjen zahvali navzočim na ovaciji, obljubivši jim, da ostane učiteljstvu vedno iskren prijatelj in da se bode vselej in povsod potegoval za njegov interes. Z geslom „z združenimi močmi“ in trikratnim „Hoch“ na presvitlega cesarja, ki najde v zbornici frenetičen odmev, zaključil je predsednik potem V. štaj. dež. učit. konferencijo.

Slovníške črtice.

III. Skrajšani stavki.

Ni prav poučevati, da vladajoči glagol sam za-sé ni stavek, tudi ne, da je osebkova beseda bistveni del stavka, a celo nepravilno je take skupine besed zvati stavke, ki nimajo vladajočega glagola.

Najprej je izraz „skrajšani stavek“ nepravilen; kajti kali jasnost v slovnici. Tako imenovani skrajšani stavki niso skrajšani, tudi niso stavki, temveč nič drugega ko pojasnila ali določila stavkova. Kdor izraz „sebe spoznati“ stavkom prišteva, ta mora imeti posebno predstavo o stavku. Gotovo nedvomljiva slovníška resnica je, da vsak stavek mora povedati, naznaniti, da se v njem nekaj trdi. In tukaj? kaj za Boga se v navedenih besedah trdi ali pové? V izrazih „sebe spoznati“ ste dve predstavi zapopadeni, a v jednoti stavka niste združeni. K temu je treba, da se stanje spoznavanja tičóče na 1, 2 ali 3 osebi zaznamuje slovníško s končnico vladajočega glagola. Tega ne stori nedoločnik, in vse jedno je, ali stoji nedoločnik sam, ali zavisí od njega več določil-

Naj bi take nedoločnike in jednake skupine besed imenovali skrajšane izraze! To sicer tudi ne bi bilo celó pravilno; a take skupine celó stavke zvati, to je zares prevelika zmotnjava.

A zakaj se dela ta neodpustljivi (žnanstveni in didaktični) pogrešek? Poprej se pojem stavka učencem pravilno označuje — oznaka stavka je v naših slovniceh preširoka — ter po različnih vzgledih pojasnjuje — potem pa se najedenkrat seznanijo učenci z nasprotnimi pojmi o stavku.

Opomba: „Stavek je z besedami razodeta misel“ je preširoka oznaka (definitio iusto latior); kajti „premikanje zemlje okoli solca“ je baš z besedami razodeta misel, a taka skupina besed ni nikoli stavek, ker jej manjka vladajoči glagol združujoč naznanilo v stavkovo celoto, niti „elipsa“ ni, ker v njej vladajočega glagola določiti ne moremo. Primerjena oznaka (definitio adaequata) bi se glasila: „Stavek je z besedami razodeta misel s pomočjo vladajočega glagola.“

Za prejšnjo pravo oznako torej učencem ni treba več skrbeti, ravno temu nasprotni pojem stavka jim bodi zdaj pravo, višje spoznanje! Podaje se popotniku palica na pot, da bi se opiral na njo, ko pa začne potovati, zlomijo mu palico, češ da je neprilična ter le nepotrebno brême njegovih roki.

Tako čudno nasprotno ravnanje ima zopet svoj vzrok v tem, da se zamenjava slovniska oblika z vsebino misli. Ker v prost stavek vtakneno določilo skoraj toliko pomeni, kolikor glavnemu stavku pritaknen zavisnik, zove se v naglem mišljenji to določilo stavek. Posoda v podobi krogle ima lahko toliko vsebino, kolikor druga vsebina v podobi kveke — a bomo li zató kroglo imenovali kveko? In kje je omenjeno to, kar se zove „skrajšan stavek“? „Premikanje zemlje okoli solca velja danes vsem olikanim kot nedvomljiva resnica.“ Kdo ima kaj proti temu, če trdimo, da so v tem stavku trije „skrajšani stavki“ združeni? (Osebkov, dopolnkov in prilastkov zavisnik.)

„Da se zemlja okoli solca premika, velja vsem, ki so olikani, dandanes kot resnica, o katerej nihče ne dvomi.“ Prislova „tukaj“ in „zdaj“ bi tudi lahko prištevali skrajšanim zavisnikom izvirajočim iz „kjer smo“ in „dokler govorimo“.

Ravno po tej pravici, s katero se stavkova določila in pojasnila „skrajšani stavki“ zovejo, imenovali bi lahko zavisnike podaljšana in razširjena stavkova določila; in to morebiti bolj po pravici. Bolj naravno je, da je zložen stavek postal iz prostega, kakor nasprotno. Veje in mladike rastejo iz drevesnega debla, a nikoli ni zrastle deblo iz združenih vej in mladik.

In konečno rečem, če so svojevóljno zatajili iz pojma stavka popolnoma bitni znak, da vsak stavek mora nekaj povedati in naznaniti, zakaj bi še drugega znaka ne zatajili, namreč da je stavek sestavljen iz besed? Če človek molči, tudi dostikrat mnogo pové. Samo kretanje ali izraz v obličji, jeden migljaj s prstom večkrat misli in čutila človeška jasneje izraža, nego dolgi govori. Kretanje brez besed, če še tako jasno misel označuje, pa baš ni stavek, kakor besede brez vladajočega glagola ne, če jih je še toliko nakopičenih. V pouk je sicer zelo prilično zavisnike v stavkova določila spreminjati in nasproti, da se učenci vadijo gladko govoriti.

O skrajšanih stavkih bi prav za prav govorili le takrat, kadar lahko vladajoči glagol določujemo. N. pr. jaz sem večji, ko (si) ti. Zakaj bi pa vseh takih stavkov ne zvali manjkavih (eliptičnih); saj ta izraz zadostuje za vse skupine besed, katerim se vladajoči glagol dostavljati more.

Je-li mogoče misliti si pridjana določila v skrajšani stavkovi obliki ali ne? Zakaj bi tega ne potrdili? A kaj ima to potrdilo opraviti s tem, kar se zovejo „skrajšani stavki“? Ako v zavisniku to ali ono za razumnost in zapopadek nepotrebno določilo iz-

pustimo ali prečrtamo, kakor to večkrat v naših spisih storimo, smo zares zavisnik skrajšali, ter je postal skrajšan stavek, n. pr. če je še stavek ostal. A tukaj gre za tó, če se to še sme imenovati stavek, kar ni več stavek, ker nima vladajočega glagola. Postavimo namesto „da sebe spoznamo“, „sebe spoznati“, tedaj nismo stavka skrajšali, ampak vničili smo ga. H. Krassmann zove navedene skrajšane stavke „polovične stavke“ (Halbsätze) ter zloči nedoločnikove in deležnikove „polovičnike“. A tudi taki izrazi nimajo nobedne veljave, Oskar Erdmann zloči „nepopolne“ (unvollkommene Sätze), v katerih ne moremo, in „nedovršne“ (unvollständige Sätze), v katerih moremo vladajoči glagol določevati. N. pr. Dober dan! Ljubi prijatelj! Slava! (nepopolni). Rana ura, zlata ura. Srednja pot, najboljša pot. Kolikor glav, toliko mislij (nedovršni). „Nepopolni“ niso nobedni stavki, „nedovršni“ pa se lahko zovejo manjkavi (eliptični); kajti v njih lahko dostavljamo vladajoči glagol. V stavku „Koristno je narodo spoznavati“ pa „narodo spoznavati“ nikdar ni stavek, temveč stavkov element, kakor so druga stavkova določila. Vprašajmo po določilih! Kaj je koristno? „spoznavati“ (osebкова beseda in sicer glagol v nedoločniku, ki se prišteva samostalnikom). Kaj spoznavati? „narodo“ (dopolnilo in sicer samostalni v tožilniku).

Čudno se mi zdi, da še nihče ni naletel na „zakrite“ (verkappte) in „pohabljene“ (verstümmelte) zavisnike. „Pohabljeni“ zavisniki se nam pokazujejo v obliki glavnih stavkov. V takih navideznih priredjih — v resnici se podredja — je navadno drugi glavni stavek „pohabljen“ zavisnik, ker se spreminja v obliko zavisnikovo z veznikom „da“, tako da dobimo podredje. N. pr. „Turki so po deželi razsajali, vse so neki požigali in ropali“. V podredje pretvorjen se glasi: „Turki so po deželi razsajali tako, da so vse požigali in ropali“. Iz tega se razvidi, da jezik v začetku ni prav na tanko razločeval važnega od manj važnega s posebno slovniško obliko, z obliko zavisnosti. Namesto zavisnika lahko rabimo skupino besed pretvorivši vladajoči glagol v deležnik: N. pr. „Turki so po deželi razsajali vse požigaje in ropaje“.

Vprašajmo po določilih! Kako so ropali? „požigaje in ropaje“ (prislovni določili načina — učinko, Wirkung — in sicer prislovna deležnika). Kaj požigaje in ropaje? „vse“ (dopolnilo v tožilniku in sicer nedol. števnik). To so spoznanja, katera nam slovničica daje — vsi drugi poskusi nimajo z razumnostjo slovniške tvárine ničesar opraviti. Torej „vse požigaje in ropaje“ ni stavek; kajti v obliki deležnikovi, samostalnikovi (apozicija) in nedoločnikovi nimamo nobednega zavisnika, ne stavka, ker vladajoči glagol manjka; saj za Boga ni nikjer niti dopovedka niti osebka. Če sta „vse požigaje in ropaje“ ter pristavek (opozicija), „vladar avstrijskih dežel“, v stavku „Lepold II., vladar avstrijskih dežel, vladal je samo dve leti“, skrajšana stavka, tedaj je nož brez rezala in držaja tudi še nož.

Še bolj sposobni za to, da se učencem um bistri, so „zakriti“ zavisniki. Kje tiči v priredji: „Stori svojo dolžnost, in ti bodeš srečen“ „zakrit zavisnik? Je-li izvirni stavek: „Ako storiš svojo dolžnost, bodeš srečen“ ali „Stori svojo dolžnost, da bodeš srečen“? V obliki takih stavkov se nahaja mnogo pregovorov in drugih zlatih resnic. Ali bi ne bilo zelo važno in koristno, da preiskujejo v takih pregovorih učenci sami po vodilu učiteljevem glavno misel; kajti poiskavši glavno stvar, najdejo tudi glavni stavek?!

Takim stavkom bi težko našli pravilni izraz. Nekateri nemški jezikoslovci jih zovejo „Pseudohauptsatz“ — aber der Ausdruck klingt ihnen etwa doch zu barbarisch.

Izraz „skrajšan stavek“ pa so tudi zato jako nesrečno izbrali, ker vzbuja učencu celó krivo predstavo o razmerji, v katerem stoji stavkova določila z zavisniki. Učenci počnejo misliti, da se je izvirni bogatejši izraz pri razvijanju jezika v tesnejšo obliko

spravil, akoravno se naredé zavisniki tako, da se obilica predstav, za prost stavek prevelika, pridružuje h glavarju stavka, k vladajočemu glagolu. Te predstave in misli postanejo samostalne, dobé si namreč vrednost stavkovo s pomočjo vladajočega glagola ter imajo v svoji novi obliki vrednost stavkovih določil.

Če tak prvoten element spremenimo v zavisnik, pregledamo ložje celo misel ter zločimo važno od manj važnega. Je-li mogoče misliti si tako pretvorjenje nasprotno? Nikoli. Zavisnik se nikdar ni spremenil v stavkovo določilo; kajti ko bi obilica njegove vsebine to pripuščala, ne bi bilo treba stavka zanj, temveč stavkovo določilo bi vže od začetka popolnoma zadostovalo. S tem se pa ne pové, da bi lahko ne izražali s stavkovimi določili istega kar z zavisniki; a slogoslovni pogrešek storimo, ako po nepotrebnem namesto določil rabimo zavisnike, če ne pospešujejo v podredji jasnosti, preglednosti, lepote in lepoglasja. Ko bi zares skupine besed, ki se zovejo „skrajšani“ stavki, izvirale iz zavisnikov, tedaj mogoče le iz takih, ki niti svojega obstanka opravičevati ne morejo.

Konečno mislim, da bodo čitatelji vse to pretresujoč spoznali, da so ti dvomljivi „skrajšani stavki“ (nedoločniki, deležniki, samostalniki sami ali zvezani z drugimi določili) samo skupine besed, le izrazi zastopajoči zavisnike ter gledé na svojo vsebine vrednost zavisnikov predstavljajoči; stavki pa niso, kajti nimajo vladajočega glagola, bitnega znaka vsakega stavka v pregibajočih jezikih.

Prihodnjič sledé nazori o „skrčenih stavkih“.

Matija Herič.

Slovstvo.

Ocene.

„Lehrpläne für die Bürgerschulen und Erläuterungen zu den Lehrplänen für die allgemeinen Volks- und Bürgerschulen des Küstenlandes. Preis, steif gebunden, 90 kr. Wien, k. k. Schulbücher-Verlag 1891.“ (Konec.)

Večkrat se je vže prigodilo, da je kak človek, zgrešivši pravo pot ter zagazivši v pregrehe in hudobije, se zopet povrnil na pravi tir, ko je slišal nedolžno lepo pesem iz mladih dni. Spomin na srečne dni in nedolžno srce, sta ga tako osramotila, da se je zavedel svojih krivičnih zadolženj in jedino lepa pesem bila mu je angelj rešitve.

Prvi pogoj je torej, da se učenci naučé čisto in blagoglasno pevavati po sluhu kolikor mogoče mnogo dobrih in lepih pesmij bodi-si jedno ali dvo-glasno. Take so lahko národne ali nabožne itd., pazi naj se tudi na to, da se pouk v petji koncentruje z ostalim poukom osobito z ućnim jezikom. Pesem bude še le takrat dobro vplivala na nravnost, ko so jo otroci popolnoma umeli.

Med one predmete, kojih vrednost na prvi pogled tudi izobražen človek še premalo ceni, kaj pa še le priprost navaden človek, je telovadba. „Meas sana in corpore sano.“ Ijudska šola ima nalogo mimo duševnega razvoja, tudi telesni stas in njegovo krepčanje in zdravje pospeševati, in če bi to prezrla, bi zanemarilo jedno svojih najbistvenejših nalog.

Delo govori: o metodičnem razvoju tega predmeta oziraje se na deske in deklishe šole, o gradivu za vsako šolsko leto posebej in o učilih (s pridejanima podobama). Osobito za učila moramo biti Slovenci jako hvaležni, ker nam je s tem delom, gledé jezika, marsikaj olajšanega; vsi izrazi so natančni in vestni.

Velike važnosti in koristi je nauk o ženskih ročnih delih. Razprava govori, da naj bode nauk skupen, da vucma zanimanje vseh učenk, pospešuje pazljivost in rodi enakomerno napredovanje. Pouk se deli v kačkanje, pletenje, zaznamovanje, šivanje, vezenje, prikrejevanje, popravljanje in krpanje perila. Razprava ima kot dodatek v pojasnilo mnogovrstne podobe.

To je torej osnova in cel sostav ljudske šole.

Ućenje v oddelkih. Do tukaj se je razpravljala snov, katero je podajati v ljudski šoli le kvantitativno; sedaj pa pridemo na kakovost, kako naj ravna učitelj z gradivom, oziraje se na najskromnejše šole, v katerih męra delovati učitelj z več oddelki.

Mlad neskušen učitelj si bode brzo lahko pomogel iz vsake zadrege, če bode pazljivo premotril imenovano poglavje. Po teh napotilih uveren sem, da se lahko ekonomično gospodarí z napredkom in disciplino.

Za nekatere kraje se je nasvetovalo, da bi učitelj poučeval zjutraj višjo skupino, in otroci nižje

skupine naj bi prišli v šolo le za jedno uro, da bi izdelali svoje domače naloge; popoldne pa naj bi poučeval le nižjo skupino, otroci višje skupine, pa naj bi hodili le vežbat se v šolo. Vsekako napravi več učitelj na nerazdeljenih jednorazrednicah nego na razdeljenih.

Da ne porabi učitelj preveč časa pri nadzoro- vanji, je umestno, če si izvoli pomočne učence, nik- dar pa iz onega oddelka, v katerem ravno neposredno poučuje. Pri popravljani nalog ali izpraševanji naloge na pamet, naj se učenci mej seboj vzajemno izprašujejo, seveda mora biti učitelj tu jako po- zoren, da tudi sam včasih izprašuje in se prepriča, kako gré.

Prvencem se zdi silno težavno, če se morajo ba- viti po jedno uro z posredno nalogo, ker je gledati tudi na napredne učence. Pomisliti pa gré: 1. Da ta ura po tem, kar smo povedali, vendar-le ni cela ura, posebno tedaj ne, ako učitelj pazi, da dobijo začetniki zadnji naloge in da se jim prvim pre- gledajo; 2. da tihe vaje ne utrudijo toliko otroka, kolikor ustmeno poučevanje, in 3. da je koristno, da se začetniki vže do časa privadijo daljšemu delu. Seveda je treba paziti, da se cele ure kot nepo- sredni pouk stavijo kolikor mogoče na tretje ure, ko so začetniki vže odšli domov.

Pri vseh drugih slučajih, recimo pri razdeljenih jednorazrednicah ali dvorazrednicah, paziti je na opomnje, katere so napisane gledé na pouk po povratnem vspredu. Vse to zadeva prirodopisje, zemlje- pisje in zgodovino.

V malorazrednih, nižjih šolah poučujes otroke več stopinj v jednom razredu, razpravljaj tedaj na- ravopisje itd. več let po vrsti v številu oddelkov pri- merinem povratnem redu in priredi učivo tako, da je leto za letom koncentrično razširiš, pa da učenci spoznajo na vsaki stopinji skladno celoto.

Zadnje poglavje govori o nadaljevalnem pouku. Svrha tej šoli je utrditi in dovršiti obéno izobraženost tistim, ki so odrastli vsakdajni šoli; krajevnim razmeram primerno ima uvesti vrhu tega ta šola do umnega kmetijstva ter buditi učencem razumnost in zanimanje za vsakteri napredek v tej stroki, ali jih izobraziti v obrtniškem risanju; dek- licam pa se ima zagotoviti v gospodinjstvu posebna spretnost za ročna dela, katerih ni še mogla vsakdajna šola podati. Nadaljevalni tečaj dovršuje celokupno osnovo ljudske šole in s tem je tudi delo zvršeno.

Prepričal si se, dragi bralec, kaka pot in na- loga čaka ubogega trudoljubnega učitelja. V tej knjigi si pa videl vse pripomočke, ki peljejo do blaženja srca in do razvoja duševnih sil, tako da storijo človeka zavedno stvar in da si dá omogočiti vse potrebno po poti poštenja in po premaganji časih tudi samega sebe, da zamore to, čemur se je posvetil. V nji si videl duh, ki naj te veže z mla- dino, da jo storiš srečno; kajti sicer bi se pregrešil proti svoji vesti — Božjemu glasu — državi, ob-

čini itd. Zares lepe sentence in če so tudi trde, moramo se za nje vneti in napredovati v djanji in nehanji. Tako moramo podeliti vsaj otroku mimo vednosti tudi vero in mu jo tako ukrepiti: Da se ga bode Večni po tukajšnem trudu in boji vsmilil „ker vedno je v Njega zaupal in meni, da ne bode osramočen!“

S tem končam; omeniti mi je le še, da sta se o knjigi pohvalno izrekla: tržaški vladen list „Osser- vatore triestino“ in „Christl. pädag. Blätter“ na Dunaji.

Dalje so imenovano knjigo priporočili duhovščini vsi štirje primorski škofovski ordinariati.

Tudi druge države osobito italijanska se laskavo zanima za njo; ni dolgo, kar je dosti zvezkov ro- malo v Italijo, ni čuda tudi, ker ima klasičen pre- vod; posebno sklep v italijanskem jeziku nadvladuje vse druge jezike.

Kar je pa najbolj zanimivo, je to, da je vod- stvo grške ljudske šole v Trstu prosilo pri mi- nisterstvu za dovoljenje, da bi se knjiga prevedla v novo grščino.

Grški narod je oni rod, pri kojem vidimo hu- maniteto v nekaki zibelji, on šteje neprecenljive ve- likane, ki ostanejo večni učitelji ne samo svojim po- tomcem, ampak vsem narodom. Za to je posebna čast za nas Slovence, da se je našel mej nami mož, ki je vstvaril knjigo, katera je toliko hvale zaslu- žila in katero svet v daljnih krajih v poštev pri- poroča. Tako bode ona učila tudi grške naše ko- lege in njihov narod!

S tem se delo najbolj priporoča in hvali, kajti Kleobul iz Rhoda, jeden izmed sedmih grških mo- drecov bi rekel: „Modus est optimus“. H. L.

Janez Cigler, slovenski pisatelj. V spomin stoletnice njegovega rojstva spisal Ivan Vrhovnik, župnik trnovski v Ljubljani. S tremi podobami. V Ljubljani, 1892. Izdala in založila Družba sv. Cirila in Metoda. — Cena vezanemu izvodu 20 kr., 100 vezanih izvodov 15 glđ. — S tem spisom, izdanim kot osmi zvezek knjižnice družbe sv. Cirila in Me- toda, nas je naša šolska matico zelo razveselila. Na podlagi temeljitih preiskovanj in trudapolnih za- sledovanj postavil je gospod pisatelj prvemu sloven- skemu pripovedalcu dostojen spomenik. Iz tega iz- bornega spisa spoznamo Cigler-ju res glavo in srcé, spoznamo njegovo življenje in delovanje, njegov značaj kot duhovnik in pisatelj ter njega literarne zasluge. Knjižnica je pisana jako gladko in se lahko bere, tako da smo trdno prepričani, da bode ugajala ne samo mladini in odraslim ljudem, ampak tudi celó koristila literarnim našim zgodovinarjem. Pri- djano je troje lepih slik. S takšnimi spisi deluje naša šolska družba res za нравno in versko vzgojo slovenske dece in za utrjevanje narodne zavednosti in zategadalj priporočamo Vrhovnik-ov spis, kakor vse predidóče zvezke te knjižnice kar najtopleje.

„Sl. N.“

Književni oglas. Mi govorimo, mislimo, sjećamo se i spominjemo raznih događaja, predstavljamo si sad ovo sad ono, čutimo i težimo razno. Sve su to nutarnji naši pojavi i potiču nas, da promatramo svoje predstave i sudove, da spoznamo svoju dušu, svoje srce i cilu svoju nutarnost, da spoznamo narav čovječju narav duše, njezina svojstva i zakone, po kojih se što zbiva.

Svim tim upoznaje nas dušoslovje. Nu ono nije u našoj hrvatskoj literaturi teko razvijeno kao druge grane znanosti, te i nije našem čitalčkom svijetu baš tako poznato. Stoga sam priredio i za štampu do-

gotovio rukopis „Izkustveno dušoslovje“, koje će imati 12—15 štampanih araka.

Gradivo je napisano posve shvatljivo i razumljivo, a razjasnjuje se mnogimi raznimi i udesnini primjeri. Knjiga će stojati za predbrojnik 1 for., a dućanska ciena će biti 1 for. 20 novč.

Ovim pozivjem poštovano naše čitalačko obćinstvo uljudno na predbrojku. Tko sabere 10 predbrojnika, dobiva 11. komad brezplačno.

Sve naše hrvatske i srbske listove molim učtivo, da bi ovaj oglas objelodaniti izvoljili.

Marijan Vuković, urednik „Škole“.

Društveni vestnik.

Iz novomeškega okraja. „Učiteljsko društvo novomeškega okraja zbralo se je dne 13. oktobra t. l. ob 10. uri v prostorih deklšike šole v Rudolfovem na zborovanje. Gospod predsednik otvoril je zborovanje s pristrčnim pozdravom do navzoćih. Omenil je, da naše društvo letos obhaja 25-letnico svojega obstanka. Naštevši važne dogodke, ki so se pripetili tekom imenovanih let, opomnil je tovariše na senčno stran našega stanu pred 25. leti. Živo nam je naslikal razloček med staro in novo šolo. Opisal nam je tudi solčno stran učiteljsko, ter končal svoj pozdrav z besedami: „Vselej in pri vsaki priliki nam je sveta dolžnost spominjati se zaščitnika ljudskega šolstva „Njega Veličanstva presvitlega cesarja Fran Josipa I.“, ter mu zaklicati trikrat, „slava mu“, „živijo“. In ponovile so se navdušeno besede iz src zbranih tovarišev in tovarišic.

Na to je nastopila gospđ. Ana pl. Rauscher, ter svojo nalogo: „Mens sana in corpore sano“ z ozirom na ljudsko šolstvo častno rešila. Dokazala je, da mora in more učitelj v šoli vplivati na duševni in telesni razvitek nežne, nepopačene mladine. Učitelj združen z veroučiteljem zamore doseći blagostanje. Razložila nam je tudi, kako naj se vpliva na učence, da se bo krepko razvijalo njih duševno in telesno življenje. Med drugim pravi: „Šola bodi otroku prvi in glavni vir, iz katerega si zajema zlatih naukov za mirno blagostanje“.

Tretja točka dnevnega reda bile so slučajnosti. Važen za vse voditelje ljudskih šol bil je predlog g. Zavrl-a, ki je tako-le govoril: Predlagam, naj bi slavni odbor tukajšnjega učiteljsk. društva v imenu šolskih voditeljev tega okraja prosil sl. c. kr. okrajni šolski svet, naj bi slavno ta blagoizvolil dovoliti, da se v kazalnih zamud naznani le število učencev z opravičnimi poldnevi, in skupno število opravičenih poldnij. Ker bi na ta način imena odpala, naj se pri vsakem prihodnjem naznanjanju zapiše beseda „opravičeno“, kar bi pomenilo, da so bili med opravičnimi učenci naznanjeni. Ako bi imel pa učenec opravičene in neopravičene zamude istega

polumeseca, naj se to popolnoma zapiše. Po nasvetu gospoda Franke-ja sklenilo se je, do prosil društveni odbor sl. c. kr. okr. šolski svet, da se šola v torek 25. oktobra preloži na prihodnji četrtek, da se lahko učiteljsvo udeleži razstave poljedeljskega orodja v Rudolfovem.

Med drugim omenja g. Zavrl, naj društvo dostojno proslavi tristoletnico J. A. Komenskega. Po živahnem razpravljanju se sklene, da priredi naše društvo tekom božićnih praznikov koncert v proslavo Komenskega v Rudolfovem. Vspored je jako lepo sestavljen, skoraj samo iz novih komadov. Zvršujoći člani pa se bodo potrudili, da obćinstvu priredé prijetno zabavo, Komenskega dostojno proslave, sebi pa zbude simpatijo v narodu. Na to je predsednik zborovanje zaključil.

M.

Iz Notranjskega. Učiteljsko društvo za postojinski šolski okraj zborovalo je dne 29. sept. 1892 v Št. Vidu. Ker je bilo vreme ugodno, prišli so zavedni gospodi učitelji in dve gđ. učiteljici iz oddaljenih sodnijskih okrajev: Ilirske Bistrice, Postojne, Senožeč in Vipave. Jeden gospod tovariš prihitel je celo iz sosednega Primorskega. Slava mu! Devet gospodov tovarišev opravčilo je svojo odsotnost in zborovalce pismeno pozdravilo, gospod društveni podpredsednik pa telegrafično. Da so nekateri učitelji raje šli na lov, nego k zborovanju, je nezaljšana mlačnost in brezbriznost. Hvala Bogu, da so to le redke prikazni.

Točno ob 11. uri pozdravi gospod predsednik došle tovariše in tovarišice, želi, da se naše društvo razcvita in krepko v bran stavi sovražnim navalom. Odborniki pa sami ne morejo vsega storiti, tudi posamezni udje spolnjujejo naj svojo dolžnost: „vsi za jednega, jeden za vse“. Dragi tovariši iz Vipavske doline! Prišli smo k Vam, podamo Vam prijateljsko roko; ostanite tudi Vi zvesti našemu društvu. Podajti nam nasvetov, in radostno jih bomo uvaževali, ako bodo v prosep našega društva! Časi so resni. Zato bodimo složni, ker le v slogi je moć.

Za dobre te pa, ki jih sedaj uživamo, zahvaliti imamo presvitlega našega cesarja, blagega očeta vseh narodov in posebnega ljubitelja in pokrovitelja sedanje narodne šole. Iz dna duše ostanemo njemu vedno vdani in kličemo mu trikratni „slava“. Navdušeni „slava“ zadoni po šolski sobani, v kateri je bilo lepo odličena in z narodnimi zastavami obseščena cesarjeva podoba!

Na to predsednik otvori zborovanje, konstatuje, da je zbor sklepčen, ter naprosi tajnika, da poroča o računstvu v narodnej šoli.

Gosp. tajnik povzame besedo: Z žalostnim srcem stopim pred Vas, ker napočil je glas, da se tovariši iz Vipavske doline mislijo odcepiti od nas. Odbor nikogar ne prezira, marveč vse jednako ljubi. Zato prišli smo danes semkaj, da se zopet v bratskeji slogi spodbujamo k novemu trudapolnemu delu. Nismo se vstrašili daljne poti in zato tudi od Vas, dragi tovariši iz Vipavske doline, pričakujemo, da se oklenete našega društva in da tudi Vi o času zborovanja pridete k nam. Spodbujajmo se drugi drugega k vstrajnosti in napredku, vsaj več oči več vidi. Danes podati Vam hočem nekaj mislji o novi računski metodi. Številjenje je sigurno najlažji in vendar najhvaležnejši posel v šoli. Številjenje je predmet, ki ga imenujemo po pravici logiko narodne šole. Pri pouku rabimo Močnik-ove računic, v katerih se nahajajo „številne podobe“ (Zahlenbilder), s pomočjo teh pa obdelujejo vsako število „vsestransko“. Proti tej metodi povzdignili so v novjšem času mnogi učitelji svoj glas, opiraje se na dušeslovje, posebno na neovrženo resnico: „Kar hočemo otrokom trajno vcepiti, moramo jim v vrstah podati“. Zastopniki nove metode so učitelj Bräutigam, Lavtar, Klimpert i. dr. Priroda sama ne kaže nam predmetov v skupinah, marveč samo v vrstah. — Prihodnost ima torej nova metoda „računanje v vrstah“, ker je naravna in psihološko dokazana. Za to metodo ne rabimo nikakih dragih računskih strojev, ker nam narava sama v ozbilji podaja premnogo predmetov in vsakemu zdravemu človeku lasten računski stroj, prste na rokah. Do števila 10 računa posamezen učenec, v številnem prostoru 10—20 pristopi drugi učenec in igraje se otroci nauče vrsto 1—20 in 20—1 nazaj. Števila 5, 10, 15, 20 so ljudem takorekoč prirojena. Iz številnih vrst 1+1, 2+2, 3+3, 4+4, 5+5, izpeljava se množilna vrsta do 20; saj ni množitev drugega ko opetovano prištevanje istih postavk. V začetku četrtega četrletja preidemo k meritvi (Enthaltenscin), katera je obratno odštevanje (wiederholte Subtraction derselben Zahl). Vse vaje v računstvu morajo se vršiti razumno, ne mehanično. Vaje brez razuma niso kaj vredne, razum brez vaje ne zadostuje, zato našedobna šola vselej in povsod zahteva:

1. Poočitovanje, pravo spoznanje, razumno mišljenje. 2. Vsestranske vaje. 3. Praktične uporabe.

Vsak učitelj hvali svojo metodo in ima tudi prav, ker le tista metoda je najboljša, po kateri dosežemo najboljše vspehe tudi z manj nadarjenimi učenci. Vendar ne vsilujmo nikomur svoje metode. Ravnajmo se po nasvetu nemških pedagogov: „Niemand möge seine Meinung seinen Amtsgenossen aufdrängen wollen. Wegen der Verschiedenheit des subjectiven Verfahrens und der geistigen Eigenthümlichkeit des Erfinders wird man nicht leicht eine Methode finden, die von allen Lehrern für gut gehalten wird. Darum keinen Zwang und viel Bescheidenheit“. Učiti se pa moramo vedno, ker, kdor ne napreduje, nazaduje!

Vnela se je živahna debata. Gospod Levstik pravi, da je množitev okrajšano seštevanje. Poročevalec zagovarja svojo definicijo.

Gospod Dolenc graja Močnik-ove računic, posebno prvo in drugo ter predlaga, da se stare Močnik-ove računic odstranijo.

Gospod Kavčič predlaga, da se tudi vse druge knjige pregledajo in temeljito preuredi, posebno vsa berila iz c. kr. zaloge šolskih knjig.

Gospod Levstik želi novih računice za prvo in drugo šolsko leto, ki bodo sestavljene po novi metodi. Tajnik pravi, da, dokler nimamo boljnih računice, vsak učitelj tudi na podlagi Močnik-ovih knjig po novi metodi deluje, ker knjiga je mrtva, duh pa, ki v šoli vse oživlja, je učitelj sam.

Gospod Ivo Trošt obirno razpravlja „o pouku na jednorazrednicah“. Jednorazrednice so podlaga vsem šolam. Žali Bog, da vse nevspehe v teh šolah zavračajo na rame učiteljeve. Učitelji niso krivi slabih vspehov. Kdor nasprotno trdi, je slep in noče videti pravih vzrokov, ki ovirajo učiteljevo delovanje. Nerazdeljene jednorazrednice s celodnevnim poukom so najslabše. Napačna razdelitev po oddelkih, napačna razdelitev tvarine, sedanje slovenske knjige, v katerih mnogo predpisane tvarine najti ni, prenapolnene šole, neredno obiskavanje šole, prepogosta menjava učnih močij provzročujejo, da šole ne vspevajo. Učitelji ne delujemo za par grošev, kajti naša plača je res dninarska in hlapčevska, marveč iz ljubezni do mladine, in če niso vspehi v šoli dobri, mi učitelji nismo krivi, marveč oni, ki imajo za vse drugo denar, le za šolo ne, in ki bi ljudstvo radi v nevednosti in temni ohranili, da bi ga tem lažje vporabljali v svoje namene. Tudi učnih načrtov še sedaj nimamo v slovenskem jeziku in učitelji smo primorani sami iskati si s pomočjo slovarjev slovenskih izrazov. Sklene se torej jednoglasno: „Društvo naj deluje na to, da šolske oblasti vendar jedenkrat za slovenske šole izdajo učne načrte tudi v slovenskem jeziku. Vse knjige iz c. kr. zaloge naj se v slovnici in stvarnem oziru temeljito pregledajo in preosnujejo. V knjige naj se po možnosti stavijo barvane pódobe iz prirodopisja. Vsem berilom, posebno tretjemu naj se pristavijo „slovnica in zemljevidi“. Končnik-ova

slovnica in četrto berilo zadostujejo samo za tri- in večrazredne šole; četrto berilo tudi za ponavljavne šole na jedno- in dvorazrednicah. Končnik-ova slovnica se na jedno- in dvorazrednicah ne more rabiti“.

Razni nasveti, katere je skupščina tudi sprejela:

1. Ker je izkaz o vsakdanjem obiskavanju šole v vseh rubrikah točno neizvršljiv in tudi šolsko obiskovanje ovirajoč, izrazi skupščina željo, da se ta izkazek popolnoma odstrani, oziroma samo v 1. in 2. rubriki izpolni.

2. Ker v ponavljavnih šolah nikakor ni mogoče iz vseh predmetov poučevati, naj pouk v predmetih: risanje, petje, telovadba odpade, in naj se otroci ponavljavne šole v glavnih predmetih: veronauk, učni jezik, računstvo in realije, poučujejo.

3. Ker je naše društvo pristopilo prekornisti šolski družbi sv. Cirila in Metoda, pooblašča se gospod tajnik, da se prihodnje glavne skupščine te družbe kot zastopnik učiteljskega društva vdeleži.

K sklepu opravičuje gosp. učitelj Dolenc svoje vipavske tovariše in predlaga, da se za Vipavsko dolino otvori društvena podružnica. Vsi navzoči udje so proti cepitvi, ker le v slogi je moč. Nobedno okrajno društvo nima podružnic. Gospod tajnik pravi, da bo prihodnja glavna skupščina to stvar v pretres vzela in naj gospodi tovariši do meseca julija 1893. odboru vpošljejo pismene nasvete in predloge. Društveno zborovanje naznanilo se bo vsem šolskim vodstvom ter v „Popotnik-u“ in „Slovenskem Narodu“.

Gospod nadučitelj Požar zahvali predsednika za vestno vodstvo našega društva ter ga prosi, da tudi v prihodnje ostane društvu voditelj, v kar mu vsi zbrani zakličemo trikratni „živio“.

Gospod predsednik zahvali g. Požar-ja za trud in slovesno olepšanje s slovenskimi in cesarskimi zastavami prijaznega trga Št. Vid, vse pričujoče tovarišice in tovariše za vdeležitev, oba poročevalca za njiju trud in pouk ter sklene zborovanje z željo, da se kmalu zopet snidemo!

Ob jednih podali smo se vsi zborujoči v prijazni vrt gospoda plemenitega Živica, kjer smo se z raznimi napitnicami in slovenskimi pesmami navduševali k neumornemu delovanju za mili naš rod in za preljubega nam očeta, presvitlega avstrijskega cesarja, po njegovem geslu: Viribus unitis!

Judnič.

Iz goriškega okraja. (Zborovanje učiteljskega društva za goriški okraj) — V „Popotnik-u“ napovedano letno občno zborovanje našega društva dne 15. septembra t. l. se ni moglo vršiti radi prepričlega števila vdeležencev. Temu je bil vzrok deloma malomarnost — deloma neugoden dan z ozirom na začetek šolskega leta. Na Goriškem smo namreč pričeli novo šolsko leto na ljudskih šolah s 1. septembrom, v mestnih in drugih šolah v Gorici pa s 15. septembrom. Odloženo

zborovanje vršilo se je v Gorici 6. oktobra v navzočnosti 29 vdeležencev obojega spola.

Gospoda predsednika Tom. Jug-a krepkemu pozdravu, v katerem se spominja lanske deželne razstave, ki je prinesla mnogim učiteljem zaslužno odlikovanje, — letošnjega „aritmētičnega“ razstavljanja našega učiteljstva, — sloge, katere veže učiteljstvo med seboj v krepko društvo — sledil je jednoglasen „živio“-klic v znak, da so besede predsednikove prišle iz srca učiteljskega in šle v srca učiteljska. Potem ko sta bila izvoljena dva zapisničarja in se je prebral zapisnik zadnjega zborovanja, prešlo se je na dnevni red:

I. Društveni tajnik poroča o delovanju našega društva v minolem letu. Iz poročila posnamemo sledeče: Odbor je imel le dve seji; tudi zborovanje se je vršilo le dvakrat. Krepko se je društvo potezalo za zboljšanje revnega gnotnega stanja — a doslej brezuspešno. No, kakor žujemo, bližamo se času, ko bomo dosegli zboljšanje: kakšno in v koliko, pové nam prihodnje zasedanje vis. dež. zbora našega v meseci decembru. Poročilo se s toplimi besedami spominja nepričakovanega, odličnega sprejema slov. „Zaveze“ o Binkoštilh v Kranji. Zbor je vzel s pohvalo na znanje poročilo o društvenem zborovanju, ter izrekel odstopajočemu odboru zahvalo. Gospoda Leop. Furlani-ja predlog, da naj se društvo pismeno zahvali mestu Kranjskemu za sijajen sprejem slov. učiteljstva — je zbor radostno sprejel.

II. Iz blagajnikovega poročila posnamemo, da je društvo imelo dohodkov 59 gld., stroškov pa 66 gld.; aktiv. zastankov pa 107 gld. — Naj bi društveniki točneje vršili dolžnosti svoje do društva!

III. Po volitvi treh pregledovalcev društvenih računov oglasili so se s

IV. posameznimi nasveti sledeči gospodje: Gospod cesarskj svetovalec Fr. Vodopivec zahvaljuje društvo za izkazano mu zaupanje in odlikovanje: imenovanje prvim častnim članom.

Gospoda Dav. Cencič-a predlog, da bi društvo naše nabiralo med društveniki prispevke toliko časa, da zbere svoto 100 gld. ter pristopi kot pokrovitelj slavni šolski „družbi sv. Cirila in Metoda“ v Ljubljani. — Odzivajoč se temu predlogu je naše društvo pokazalo, da vé ceniti zasluge prevažne družbe. Kot nabiratelji so se izvolili gg. Cencič, Komavli, Poniz in Poberaj. Upajmo, da si bode naše učiteljstvo od prepričle svoje plače takorekoč od ust odrgalo majhne zneske ter jih položilo na oltar domovine liki svetopisemske vdove ter da se bode v kratkem času svetilo med pokrovitelji najvažnejše družbe slovenske tudi ime našega društva.

Pet. Medvešček priporoča „Pedagogično društvo“ v Krškem, da bi ga učiteljstvo boljše podpiralo ter predlaga, da naj bi si društvo naše izvolilo poverjenika za to društvo. Zbor sprejme priporočilo ter izbere priporočevalca kot poverjenika, kateri nabere koj 20 udov „Pedag. društva“. —

V. Zadnja točka vsporeda bila je volitev društvenega vodstva, ki je ostalo nespremenjeno. Tudi odbor se je ustanovil koj po zborovanju tako, kakor je bil sestavljen v minolem letu: namreč predsednikom Tom. Jug, podpredsednikom Mat. Lovrenčič, denarničarjem Ant. Baje, pevovodje Ambr. Poniž in tajnikom P. Medvešek. — Namestnika sta: Mih. Zega in Jož. Čopi.

Določitev za prihodnje zborovanje prepustil je zbor odboru. —e—

S Krasa, 10. okt. (Zborovanje učiteljskega društva za sežanski okraj.) Dne 6. t. m. smo se sešli v Komnu, da se vdeležimo zborovanja našega učiteljskega društva. Bilo nas je 21 učiteljev in 6 gospodičin učiteljic; videli smo tovarišev in tovarišic iz oddaljenih krajev, kar je tem bolj hvalevredno, ker vreme ni obetalo nič prijetnega. Radostni beležimo, da je vrlo naše učiteljstvo pokazalo, koliko mu je mar za napredek našega društva, da ga veže stanovski ponos. V naši sredi smo pa tudi videli gosp. D. Sinkovič-a, našega spoštovanega okrajnega šolskega nadzornika, ki je vže večkrat pokazal, da se zanima za učitelja ne samo v šoli, ampak da se zanima zanj tudi v društvenem življenju.

Od 9. do 10. ure smo imeli učitelji-pevci pevske vaje pod vodstvom društvenega pevovodje g. Alojzija Luznik-a; zapeli smo pesmi: „Zvezna“, „Mrak“ in „Slovenca dom“, v popolno zadovoljstvo, ker smo se vsak svoj glas doma naučili.

Točno ob 10. uri otvoril društveni predsednik zborovanje, pozdravi z vidnim veseljem obilno množico in zakliče navzočemu gospodu nadzorniku „Živio!“, čemur smo se navzoči navdušeno odzvali. Nadalje naznani razne odborove ukrepe gledé na prošnje, ki so se odposlale deželnemu zboru, deželnemu šolskemu svetu in okrajnemu šolskemu svetu za preuredbo volilne pravice, oziroma zboljšanje učiteljskih nagrad. Konečno nas navdušuje za krepek razvitek našega društva, povdarjajoč, da le z združenimi močmi pridemo do večjega duševnega in gmo-tnega blagostanja.

Odstopivši predsedništvo društvenemu podpredsedniku gosp. Benigar-ju, nam je podaval gospod predsednik Kante: Prirodopis po življenskem združji — (metoda Junge). — Da-si smo v „Popotnik-u“ vže marsikaj čitali o tej metodi, nas je podavanje vendar-le zanimalo, ker je bilo, kakor se je gosp. A. Leban izjavil, zabeljeno z mnogimi izbornimi opomnjami. Debata, ki se je vnela gledé na to podavanje, je končala s pohvalo podpredsednikovo in z obljubo poročevalčevu, da nam pri prihodnjem zborovanju s praktičnim nastopom pokaže, kako se poučuje prirodopis po Junge-jevi metodi.

Društveni tajnik gosp. Bano nam je predaval: Ljubav do poklica — povdarjajoč osobito: 1. Učitelj naj si popolnjuje znanje. 2. Navdajajo naj ga blaga

čuvstva. 3. Zanj naj se v tolikej meri skrbi, da lahko vse svoje moči šoli posveti. 4. Pri sklepanju zakona naj vladata srcé in razum, da ga bo zakonsko življenje navduševalo za vse, kar je blagega, lepega in dobrega. 5. Predstojniki mu naj ne bodo strogi sodniki, ampak dobri prijatelji. 6. Občuje naj rad z vrlimi tovariši.

Gospod predsednik je poročevalca po kratkej debati, ki je predavanju sledila, zahvalil za izborno predavanje, želeč mu, naj živi, cvete in raste. Gosp. Luznik nam je v navdušenem govoru naslikal: Učitelja zunaj šole — in nam konečno priporočal, naj se zanimamo za napredek zatiranega našega roda, naj snujemo bralna društva, kjer je mogoče, in naj zbiramo mladino v pevske zборе, da bo ves sivi Kras znamenit pevski zbor. Z glasnim odobravanjem smo sprejeli zlate Luznik-ove besede in v srcu smo sklenili, da hočemo vsak po svoji moči delovati za naš narod, da se bode v njem krepilo ono blago čuvstvo, ki mu pravimo narodna zavednost.

Gosp. Fakin je prečital svoj predlog, naj bi učitelj od 20. službenega leta naprej ne vplačeval več $\frac{1}{2}\%$ za knjižnico. Z veliko večino smo sklenili, naj gledé na ta predlog društveni odbor potrebno ukrene.

Potem, ko je gospod nadzornik gospode voditelje poučil o nekih uradnih zadevah, in ko je gosp. Kante razdelil hektografované: Naerte za popis domače občine, je društveni predsednik zaključil zborovanje z navdušenim „živio!“-klicem našemu prevzitemu cesarju, kar smo vsi trikrat ponovili.

Pri skupnem obedu smo slišali raznih napitnic, izmed katerih nas je ona gosp. Luznik-a tako navdušila, da smo vsi pristopili kot udje k društvu „Sloga“, ki vzdržuje z letninami in darovi deklisko šolo v Gorici.

Proti večeru smo se razšli vsak na svoj dom s prepričanjem, da smo preživeli zopet lep in koristen dan, da smo se zabavali med svojimi, in da smo se marsikaj koristnega naučili. J. B.

Sv. Pavel v Savinjski dolini. Dne 15. sept. t. l. ob 2. uri popoldne imelo je v Gomilski „Sav. učit. društvo“ svoje občno zborovanje, da se še jedenkrat snidemo z našim nepozabljivim tovarišem J. Reich-om pred njegovim odhodom.

Gospod predsednik pozdravi došle sè srčnimi besedami. Po prečitanem in odobrenem zapisniku, poroča gospod J. Zotter o IV. glavni skupščini „Zaveze“ v Kranji. Po tem je gospod V. Jarc govoril o slovnici in deloma tudi o slovniškem pouku. Poročili bili ste jako zanimivi.

Pri skupnem obedu so se vršile lepe napitnice našemu dragemu tovarišu gospodu J. Reich-u.

K. M.

Iz celjskega okraja. (Vabilo.) „Učit. društvo za celjski in laški okraj“ ima v sredo dne

2. novembra t. l. ob 10. uri dopoldne v celjski okoliški šoli svoj mesečni zbor s tem-le dnevnim redom: 1. Petje. 2. Zapisnik. 3. Društvene zadeve. 4. Gospod A. Gnus govori o „vplivu svetlobe na zdravje duha in telesa“. 5. Gospod A. Brezovnik poroča o letošnji dež. učit. konferenciji. 6. Nasveti.

K obilni vdeležbi vabi najvljudnejše odbor.

Iz ormoškega okraja. (Vabilo.) „Okrajno učiteljsko društvo Ormoško“ bo zborovalo dne 3. novembra t. l. ob 11. uri predpoludne v Ormoškej šoli s sledečim dnevnim redom: 1. Zapisnik. 2. Poročilo o letošnji deželni učiteljski konferenciji, poroča gosp. Mejovšek. 3. „Narečje ali dialekt in njegov pomen za ljudsko šolo, zlasti za elementarni razred“, govori gosp. Anton Kosi. 4. Slučajni nasveti. 5. Vplačevanje letnine in vpisovanje novih udov. K obilni vdeležbi vljudno vabi odbor.

Iz Brezič. (Vabilo.) Breziško sevniško učit. društvo zborovalo bode v sredo, dne 2. novembra t. l. ob 1/2 10. uri v Brezicah. Vspored: 1. Društvene

zadeve. 2. Poročilo o letošnji deželni učit. konferenciji. 3. Posvetovanje o novi izdaji računice za jedno-in dvorazrodne. 4. Volitev jednega člana v društveni odbor na mesto umrlega gosp. Jamšek-a. 5. Nasveti. K obilni vdeležbi vabi odbor.

Iz črnomeljskega okraja. (Vabilo.) „Učiteljsko društvo črnomeljsko“ imelo bode dne 19. novembra t. l. ob 2. uri popoldne v šolskih prostorih v Črnomlji svoj redni občni zbor s sledečim vsperedom: 1. Poročilo predsednikovo in blagajnikovo. 2. Praktičen nasvet o računstvu na najnižji stopnji (gosp. Jeršinič). 3. Praktičen navod o prvem čitanju (gosp. Šetina). 4. Volitve novega odbora. 5. Volitev delegatov k zborovanju „Zaveze“. 6. Nasveti. Gledé na važnost zborovanja vabijo se p. n. gđc. kolegince in gg. kolegi k obilni vdeležbi. Odbor.

Iz šmarijskega okraja. „Šmarijsko-rogaško učiteljsko društvo zbornje dne 2. novembra ob jednih popoldne v Šmarji po zadnjič določenem vsperedu.

Dopisi in druge vesti.

Ljubljana. Banketa, ki ga je priredilo slovensko razumništvo 8. t. m. v Ljubljani na čast Luki Svetcu, udeležil se je kot zastopnik slov. učiteljstva predsednik „Zaveze slov. učit. društev“ gospod Vojteh Ribnikar, nadučitelj v Dol. Logatci, ki si je v imenu slov. učiteljstva izprosil tudi besedo. Ker bode njegov govor gotovo zanimal naše kroge, naj ga podá „Popotnik“ svojim bralcem doslovno. Gospod. Ribnikar govoril je tako-le:

Slavna gospoda! Kot predsednik „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ prosil sem bil dovoljenja slav. pripravljalnemu odboru tega slovesnega banketa, ki je nekako zadoščenje slav. društvu sv. Cirila in Metoda in njegovemu podpredsedniku, velespoštovanemu gospodu L. Svetcu, za razžaljenje, provzročeno na I. slov. katoliškem shodu, da smem v imenu slovenskega učiteljstva temu slav. društvu, osobito pa zaslužnemu gospodu L. Svetcu zaklicati Slava! pri tej priliki pa tudi, ko je s tem društvom zvezano ljud. šolstvo — slov. učiteljstvo, spregovoriti javno nekatere besede v obrambo javno zapisanemu napadu, javno izrečenemu obdolženju slov. učiteljstva.

Predno se je otvoril I. slov. katol. shod tukaj, zapisal je nekdo gorostasi izrek: „Več je vreden jeden akademično izobrazben Slovenec in več more vplivati na omiko naroda ko 10.000 ljudskih učiteljev“. Slavna gospoda! Ako je tisti mož bil zapisal ta izrek nepremišljeno, vreden je pomilovanja, ako pa ga je poslal v svet s premišljeno hu-

dobnostjo, tedaj zasluži največje zaničevanje in preziranje. Niti v prvem še manj pa v drugem slučaju pa se hoče omadeževati slov. učiteljstvo z bodi-si kakorkolišnim razgovorom z onim možem radi tega napada; svet naj sodi, ali je slov. učiteljstvo zaslužilo to ali ne. K delavnosti ni treba ravno akademične izobrazbe, k duhovitosti in poštenosti pa tudi ne, kar je pisatelj izreka s taistim najbolje dokazal. Slovensko učiteljstvo trudilo se je in se še bode po svojih močeh z narodovo vzgojo in izobrazbo ne le v šoli, temveč povsod, skoraj v vsakem slov. društvu itd., vsaj smo učitelji tudi sinovi naroda, tudi mi hočemo po svojih močeh delovati za njegovo omiko, za njegovo blaginjo, in tudi mi smo pripravljeni braniti svetinje njegove.

Na katoliškem shodu samem, oziroma v odseku za šolstvo, naglašalo se je pri sklepanji raznih resolucij — o katerih pa ni tukaj razpravljati, da pri vzgoji novih učiteljev treba misliti na značaj — krščanski značaj, katerega sedanje učiteljstvo nima. Sedanji učitelji smo torej brezverci, odpadniki od one sv. vere, katero nas je slov. mati učila, naročala ljubiti! Slavna gospoda! To naglašanje ni bilo pravo, ni resnično! Slovensko učiteljstvo je bilo vedno, je in bode ostalo verno. Vsaj vse slov. učiteljstvo pričenuje in končuje vsak pouk z molitvijo, podpira veroučitelje pri vseh verskih vajah, dá, ves pouk uči o vseмогоčnem Bogu — brez vere si slovensko učiteljstvo še vzgoje in pouka misliti ne more. Dá, slav.

gospoda! slov. učiteljstvo je pripravljeno tudi verouk poučevati v šoli z ono ljubeznijo, onim navdušenjem, katerega ravno ta. pouk potrebuje — da morda z večjim veseljem in večjim vspehom ko nekateri onih, kateri se čutijo poklicane jedini to opravljati, a ne storé svoje dolžnosti, pa vendar znabiti kriče: Vera je v nevarnosti! Ako se je sem in tje sprl učitelj z duhovnikom, ni se sprl radi vere, vzrok bil je drug, a vse jedno izdal se je izrek: Vera je v nevarnosti. — Ako se slov. učiteljstvo bori za svoje pravice, za svojo pridobljeno samostojnost, ako se brani nasiljenega gospodstva in se ne klanja brezpogojno načelom nekaterih jednega stanu, ako se zaveda svojega poklica, ako vestno opravlja svoje dolžnosti in ako se bojuje za narodnost ob mejah slovenstva — za to ni še krščansko neznačajno.

Tega dolženja slov. učitelji nismo zaslužili! Če tudi nas pa ta izrek žali — a ne plaši in ne zadržuje nas tudi na dalje še po svojih močeh delovati za naš ljubi slovenski narod. Prizadévali si bodemo one kali, katere slovenska mati, o kateri se vendar še ne trdi, da je brezverska, vlaga v srčice malih otrok, vzgojiti in izobraziti, da postane iz mladine — narod, ki bode veren, naroden in značajan, narod, ki bode delaven in odkritosrčen, ki bode spoznal pšenico od lju-like, in ki bode ločil prave učitelje od laži-prorokov! V to pomagaj nam Bog!

Iz Dunaja. Občinski svet Dunajski, hoteč demonstirati zoper eventualno naročilo naučnega ministerstva, da je ustanoviti na občinske troške nekatere ljudske šole s českim učnim jezikom, se je dne 7. t. m. brez povoda lotil razprave o tej reči in seveda protestoval proti temu, da bi se ustanovile takšne šole. Da se protestira proti temu ukrepu, sklicala je „Prvni česká politická jednota“ javni shod, na katerem je dr. Živny povdarjal, da je na razžaljenje, storjeno českomu narodu v občinskem svetu, primerno odgovoriti. Tam se je trdilo, da češčina ni na Dunaji navaden jezik; to ni resnično, ker je na Dunaji več Čehov, kakor Nemcev. Čehi naj izkoristijo to okolnost. Upati je, da bi ministerstvo dalo občinskemu svetu primeren odgovor, sploh pa ni pozabiti, da posamni protiliberalci niso hoteli za česke šole glasovati. Govorili so še nekateri drugi voditelji Dunajskih Čehov in konečno se je vsprejela resolucija, da je z vsemi sredstvi delati za česke šole.

(Deželni predsednik na Kranjskem) baron Andrej Winkler stopil je v pokoj in dobil tem povodom veliki križ Franc Jožefovega reda. Na njegovo mesto pride v Ljubljano kot voditelj deželne vlade dvorni svetovalec, Viktor baron Hein, do sedaj namestnijski svetovalec v Gradci.

(Osobne vesti.) Presvitli cesar je podelil veleposestniku in članu okr. šolskemu svetu Sevniskega g. Franc Lenček-u na Blanci v priznanje njegovega obtekoristnega delovanja zlati zaslužni križec s krono. — Gosp. Stanko Marin, učitelj pri Sv. Tomaži (ormoški okraj), imenovan je c. kr. vadničnim učiteljem v Mariboru.

(Žensko učiteljišče v Ljubljani) bode od šolskega l. 1894/5 naprej imelo zopet vse štiri letnike popolno. Tako je namreč dovolilo pred kratkim vis. c. kr. naučno ministerstvo.

(Himen.) Gosp. dr. Ivan Bezjak, c. kr. prof. na učiteljišči v Mariboru — vrli naš sodruknik — poročil se je dne 20. t. m. z gospico Vero Berdajsovo, hčerjo domoljubnega mariborskega trgovca. Novoporočencema kličemo iz dna srca: ad multos annos!

(Višja dekliška šola v Konjicah.) Prezviseini knezoškof mariborski, gosp. dr. Napotnik kupil je v Konjicah v Cerkvenih ulicah števil. 100 ležečo hišo v ta namen, da se ondu osnuje višja dekliška šola. Stroški so proračunjeni na 40.000 gld. in je baje polovico te svote darovala kneginja Windischgrätzova. Novo šolo, ki bode urejena po vzoru dekliške šole v Mariboru, vodile bodo šolske sestre. Bode-li učni jezik slovenski ali nemški o tem se še sedaj ne vé ničesar.

(Dekleta in šola realka.) Hrvatska dež. vlada je dovolila, da smejo v Petrinji dekleta, ki so dovršile ljudsko šolo, obiskovati razrede tamošnje nižje realke.

Premembe pri učiteljstvu. Gospod Radoslav Knaflič, podučitelj v Št. Juriji ob j. ž. postal je nadučitelj, njegova žena gospa Viktorija Knaflič-Milek, podučiteljica v Šmarji pa podučiteljica, oba pri Sv. Lenartu nad Laškim. Gg. Fortunat Sadú, učitelj v Ščavniški dolini in Anton Skalovnik, pom. naduč. v Blanci potrjena sta nadučiteljem na svojih mestih. Gpdč. Marija Strecker, podučiteljica v Blanci postala je definitivna. — Gosp. Jurij Pilih, učitelj v Črešencah premeščen je v Šmartno ob Paki. Gpdč. Ivanka Kralj, podučiteljica v Kamnjah (Gor.) pride za spl. k Sv. Juriji ob Ščavnici, gđč. Minka Delakorda od Sv. Tomaža za podučit. v Središče (ne kakor smo zadnjič poročali v Gorico), gpdč. Josipina Bučar, učiteljica v Kostanjevici za podučit. k Sv. Duhu pri Ločah. Na novo so nameščeni učiteljski kandidatje oziroma kandidatkinje: g. Ant. Freuensfeld za podučitelja pri Sv. Miklavži, gosp. Jožef Kitek za podučitelja pri Sv. Barbari v Haloz., gosp. Val. Palko pri Sv. Marjeti nižje Ptuja, gosp. Vinko Šerona pri Sv. Vrbanu blizo Ptuja, gosp. Matej Tušek pri Sv. Lovrencu ob kor. žel., gosp. Simon Vodenik v Slov. Bistrici, gospod Anton Lesjak za suplenta v Humu, Engelbert Gruber za podučitelja v Marenbergu. Gpdč. Analiya Pirch

za pu. pri Sv. Vidu nižje Ptuja, gđc. M. Melcher za pr. učiteljico pri Sv. Tomaži in gspđc. Marija Sever za spl. v Slovenjemgradu. Kot suplenti so nameščeni: gspđc. Berta Huber v Ljutomeru in Kaucijanela Pirc pri Sv. Lenartu (Ormož) ter gg.: Štefan Rataj v Slivnici pri Celji, Vinko Šrampf v Preborji, Franc Kotzmut pri Sv. Duhu ob Ščavnici, Anton Čagran v Cezanjevcih, J. Sterniša pa v Cvenu. Gospoda Alojzij Zaplata, nadučitelj v Planini in Adolf Antosiewicz, učitelj v Rakovci sta se svojim službam odpovedala.

Na Kranjskem: Drugo učiteljsko mesto v Cerknici dobil je učitelj v Beli Peči, gosp. Rudolf Piš, drugo učiteljsko mesto v Škofji Loki, tamošnji tretji učitelj g. Bogomir Krenner, tretje učitelj-

sko mesto v Škofji Loki ki dobi učitelj v Sorici, g. Julij Elis. Tretje učiteljsko mesto v Veliki Dolini je dobil gosp. Ferdinand Strel, dosedaj učitelj v Bosni, drugo učiteljsko mesto v Mokrionu pa tamošnji začasni učitelj g. Edvard Bohine, tretje učiteljsko mesto v Sodražici učiteljica v Knežaku, gđc. Marija Bernot. Za učitelja in vodjo v Grčarice pride g. Janez Hutter, učitelj v Topli Rebri, na jednako mesto v Banjaloki pa učitelj g. Jernej Kimavec, nadučitelj na Vačah, Gosp. Jos. Armič, namestni učitelj v Ljubljani, je dobil začasno službo učitelja-voditelja v Sorici. Gospod K. Pikel pride s Prežganja kot začasni učitelj v Št. Vid pri Zatičini, na njegovo mesto pa gosp. Fr. Cvirn, bivši podučitelj v Brezicah.

Razpisi natečajev.

Štev. 837.

Razpis natečaja.

(Učiteljska mesta).

V celjskem političnem okraji je umeščati ta-le učiteljska mesta definitivno ali tudi provizorično.

a) V šolskem okraji Celjska okolica.

1. Podučiteljsko mesto na dvorazredni ljudski šoli v Galiciji, pošta Žalec, IV. plač. razred in brezplačno stanovanje;

2. jedno podučiteljsko mesto na štirirazredni deški ljudski šoli v Št. Jurij ob južn. žel., III. plač. razred;

3. podučiteljsko mesto na dvorazredni ljudski šoli v Frankolovem pošta Vojnik, IV. plač. razred in brezplačno stanovanje.

b) V Konjiškem šolskem okraji.

4. Mesto učitelja in šolsk. voditelja na dvorazredni ljudski šoli v Rakovci, pošta Vitanje, III. plač. razred in prosto stanovanje;

5. podučiteljsko mesto na dvorazredni ljudski šoli pri Sv. Jerneji, pošta Sv. Duh v Ločah, IV. plač. razred;

6. Jedno podučiteljsko mesto na štirirazredni ljudski šoli pri Sv. Duhu v Ločah, IV. plač. razred in brezplačno stanovanje;

7. Podučiteljsko mesto na dvorazredni ljudski šoli v Prihovi, pošta Konjice, IV. plačilni razred in brezplačno stanovanje;

c) v šolskem okraji Šmarje pri Jelšah.

8. Jedno podučiteljsko mesto na petrazredni ljudski šoli v Šmariji pri Jelšah, III. plač. razred.

9. podučiteljsko mesto na dvorazredni ljudski šoli v Slivnici pošta Št. Jurij ob južni žel., IV. plač. razr. in brezplačno stanovanje;

d) v Laškem šolskem okraji.

10. Učiteljsko mesto na štirirazredni ljudski šoli v Trbovljah na Vodi, pošta Trbovlje;

III. plačilni razred, brezplačno stanovanje in kurjavo.

11. jedno podučiteljsko mesto na petrazredni ljudski šoli v Hrastniku, III. plač. razred in brezplačno stanovanje.

Prosilci in prosilke za katero teh mest naj vložijo svoje prošnje, ki morajo biti opremljene s spričevalom zrelosti eventuelno tudi s spričevalom sposobnosti, z dokazom avstrijskega državljanstva (domovinski list) in gledé na mesto šolskega voditelja v Rakovci tudi z dokazom vsposobljenosti za subsidiarno poučevanje v katol. veronauku itd., potom predstojnega okrajnega šolskega sveta do 30. novembra 1892 pri dotičnem krajnem šolskem svetu.

Opomni se, da je na vseh mestih potrebno popolno znanje slovenskega in nemškega jezika in da morejo podučitelji in podučiteljice na šolah IV. plač. razreda dobiti tudi osobno doklado 30 gld. na leto.

Okr. š. svet. Celje (okolica) dne 16. okt. 1892.

Predsednik: Dr. Wagner s. r.

Št. 532, II. Podučiteljsko mesto.

Na dvorazredni ljudski šoli v Šmartnem na Pohorji se umešča podučiteljsko mesto z dohodki po III. plač. razredu definitivno ali tudi začasno.

Prosilci naj vložijo svoje redno opremljene prošnje z dokazom avstrijsk. državljanstva predpisaniu potom do 15. novembra 1892 šolskemu svetu v Šmartnem na Pohorji.

Okrajni šolski svet Slov. Bistriški,
dne 8. oktobra 1892.

Predsednik: Kankowsky s. r.

Št. 432. Nadučiteljsko mesto.

Na dvorazredni ljudski šoli na Planini umešči je stalno nadučiteljsko mesto z dohodki po III. plačilnem razredu in prostim stanovanjem.

Prosilci naj vložijo svoje prošnje, ki morajo biti opremljene s spričevalom zrelosti in učiteljske vsposobnosti ter z dokazom avstrijskega državljanstva in vsposobljenosti za subsidijarno poučevanje v katoliškem verouku, potom prestojnega okr. šol-

skega sveta do 10. decembra 1892 pri krajnem šolskemu svetu na Planini (Montpreis).

Okrajni šolski svet Sevniški,
dne 20. oktobra 1892.

Predsednik: Arailza s. r.

Domača učiteljica

Slovenka v srednjih letih, ki je izurjena tudi v gospodinjstvu, sprejme se k šestletnemu dekletu pod ugodnimi pogoji pri mariborski obitelji. Natančneje se zve pri

uredništvu „Popotnik-ovem“.

Ponudba.

Želim v jednakej lastnosti z primerno službo menjati.

Podčetrtek, 14. oktobra 1892.

Franc Slemenšek, nadučitelj.

Naznanilo.

Pri upravništvu „Popotnika“ v Mariboru, ali v tiskarni sv. Cirila, Koroske ulice št. 5, se dobivajo nastopne knjige:

Marka Fabija Kvintilijana
govorniški pouk
Prevel, uvod in komentar

^{spisal}

Franc Brežnik,

c. kr. profesor v Rudolfovem.

Cena 60 kr., po pošti 5 kr. več.

Napake pri vzgoji otrok v zveržosteznem vrtu.

Kratek in umeven navod, kako raynati da se ti otroci razvadijo in spridijo.

Poleg nemškega „Der Irrgarten der Erziehung“
Slovencem priredil

Fr. S. Jamšek,

šolski ravnatelj v Reichenburgu.

Cena 40 kr., po pošti 45 kr.

Logika.

Prijateljem modroslovja

napisal

Dr. Josip Križan,

kr. gimnazijski profesor v Varaždinu.

Cena 40 kr. (mesto 70 kr.), po pošti 45 kr.

Ta knjiga je prva te stroke v slovenskem jeziku in se je kritika o njej pohvalno izrazila. Primerna je zlasti za učiteljske knjižnice.

V založbi Th. Kaltenbrunner-jevi v Mariboru se dobó:

Šolske pesmi,

nabral in izdal

Gabrijel Majcen.

(Ukazom dne 27. maja 1892 št. 11.187 dovoljuje visoko c. kr. ministerstvo za uk in bogočastje, da se rabi ta zbirka pri pouku v ljudskih šolah.)

„Šolske pesmi“ so sestavljene na podlagi slovenskih beril, ki so sedaj v rabi in je namenjena I. stopnja 1. in 2., II. stopnja 3. in 4., III. stopnja 5., 6., 7. in 8. šolskemu letu.

Cena je:

I. stopnji	15 kr.,	(s poštino 17 kr.)
II. „	20 „	(„ „ 22 „)
III. „	35 „	(„ „ 40 „)

Pri 12 komadih dobi se jeden po vrhu.

Th. Kaltenbrunner, knjigotržec.

Vsebina. I. Pristopimo „Pedagogičskemu društvu“! (P. Medvešek.) — II. V. štajerska uč. konferencija. (Konec.) — III. Slovniske črtice. (M. Herič.) (V.) — IV. Slovstvo. (Ocena in Novosti.) — V. Društveni vestnik. — VI. Dopisi in druge vesti. — VII. Natečaji. — VIII. Inserati.